

Előszó

2017 tavaszán kutatási programot dolgoztunk ki arra, hogy a hazai nagyvárosok fejlődési pályáit áttekintsük, keresve azok sajátosságait, értékelve eredményeiket, meghatározva jövőjük lehetséges irányait és az azokat alakító tényezőket. A regionális tudomány eszközeivel és módszereivel építettük fel kutatási elképzelésünket. Azaz törekedtünk a fejlődés időbeli irányainak és sajátosságainak kimutatására úgy, hogy a területitőke-elmélet adaptációjával a városrendszer meghatározó alkotóit az egyes lokális rendszerekben vizsgáljuk, majd azok kapcsolatait, egymásra hatásait feldolgozzuk. A nyolc magyar nagyvárost, azaz a 100 ezer főnél népesebb (vagy azt korábban elért), regionális funkciókkal rendelkező központokat választottuk ki. Ezekre egyenként komplex elemző tanulmányok készültek, valamint a városfejlődést meghatározó általános és specifikus (horizontális) tényezők értékelését végezték el a kutatócsoport tagjai, ami során a nagyvárosok összehasonlítása, egybevetése, kiértékelése történt meg.

A kutatások mindig nagy elképzelésekkel indulnak, a kutatók a kezdetekben lelkesek. Haladva a kutatások szervezésében, az elemzések elvégzésétől egyre többen visszaléptek.¹ Mindezt csak erősítette – esetenként kiváló hivatkozási alapot jelentve – a kutatások egyre komplikáltabb adminisztrációja, főleg a felmérések vagy a szakmai eszmecserét, információkat gyűjtő fórumok szervezése. Így aztán a lokális adatok, tájékoztatások egy részének begyűjtése elmaradt,² időben megcsúszott a nyolc nagyváros vállalkozásaira tervezett felmérés³ is, és – talán mindezek miatt – a felkértek közül többen nem vállalták tanulmányaik kidolgozását.

A kutatások eredményeit összefoglaló jelen tanulmány a kötetben közölteken túl további nyolc – az egyes nagyvárosokat bemutató – elemzésre épít. A kutatási program fő eredményeit jelentetjük meg, döntően a jelzett tanulmányok és az azokat megalapozó kutatások eredményei alapján, és természetesen a témában rendezett konferenciákon, tanácskozásokon elhangzottakat is beépítettük, ám nem vonatkoztathattunk el több évtizedes nagyvároselemzési tapasztalatainktól sem.

Bízunk abban, hogy kutatásunkkal adalékokkal tudunk szolgálni a hazai nagyvárosok fejlődésének megértéséhez, azok egyedi és együttes változási irányainak feltérképezéséhez. Egyben az összehasonlító elemzésekkel információt adhatunk azokról

¹ A visszalépések miatt elmaradt a nagyvárosok önkormányzati gazdálkodásának elemzése, nem kaptunk áttekintést az épített környezet és a városrendezés folyamatairól, nem láthattuk át az EU-s források felhasználásának rendszerét és eredményeit, s nem készült el a kutatás-fejlesztés-innováció kérdéskörét a nagyvárosi hálózatban vizsgáló tervezett összehasonlítás.

² Terveztük, hogy mind a nyolc nagyvárosban fókuszcsoportos beszélgetéseket folytatunk a legfontosabb fejlesztési szereplőkkel, de ezen fontos információk forrásokat sem tudtuk megnyitni, így kutatásaink döntően másodlagos adatbázisokra és elemzésekre épültek.

³ Nagyvárosonként 200-200 vállalkozásra terveztünk kérdőíves felmérést, ami csak részben valósult meg, a minták kisebbek lettek, az eredmények késve érkeztek meg, így azokat más formában fogjuk közreadni.

a tényezőrendszerekről, amelyek ezt a városkört, egyben a hazai vidéki gazdaság és társadalom súlypontját a jövőben meghatározzák.

Köszönettel tartozunk a Nemzeti Közzolgálati Egyetem KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15. „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” című kutatási programjának, annak vezetőinek, hogy bevonták a nagyvárosi kört is az elemzésekbe. A kutatóknak is elismeréssel tartozunk, bár nem mindig és mindenben követték elképzeléseinket, elemzéseikkel hozzájárultak a hazai nagyvároskutatás alakításához. S végül a kötet lektora, Kiss János Péter egyetemi docens nagyszerű kutató, oktató előtt hajtjuk meg a fejünket, mert lektori alapossága, gondossága, segítőkészsége nagyban megnövelte az egyes tanulmányok és a kötet egészének minőségét.

Győr, 2020. február

A szerkesztők